

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL MOKEČIŲ UŽ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ BEI IŠVEŽIMĄ SKAIČIAVIMO TVARKOS TYRIMO NUTRAUKIMO

2020 m. rugpjūčio 3 d. Nr. (20)SN-98)SP-61
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2020 m. birželio 10 d. gautas pareiškėjo¹ (toliau – Pareiškėjas) skundas, kuriame nurodoma, jog 2020 m. gegužės 26 d. į pašto dėžutę gavo mokėjimo pranešimą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Pranešime buvo nurodyta, kad „pagal 2020 m. vasario 27 d. Nr. TS-69 Kauno rajono tarybos sprendimą „Dėl Kauno rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir tvarkymą dydžio nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau vadinama ir Metodika) pasikeitė komunalinių atliekų surinkimo tvarka“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Pareiškėjas nurodo: „mums, butų gyventojams, ši rinkliava yra diskriminacinio pobūdžio, lyginant su individualių namų gyventojais, kadangi individualių namų gyventojai moka už konteinerių skaičių, tūrį ir ištuštinimo dažnį, tai yra pagal faktiškai išvežamą komunalinių atliekų kiekį, (Kauno rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir tvarkymą dydžio nustatymo metodikos 1 priedo 1.1 punktas), o mes, butų gyventojai, pasirinkimo teisės neturime, negalime mokėti realios kainos už faktiškai išvežtą komunalinių atliekų kiekį (metodikos 1 priedo 1.2 punktas)“. Pareiškėjas rašo: „mūsų namas yra 8 butų. Prieš priimant šį Kauno rajono tarybos sprendimą [Metodiką], mūsų namas su UAB „Kauno švara“ buvome sudarę sutartį už komunalinių atliekų tvarkymą atsiskaityti už konteinerių skaičių, tūrį ir ištuštinimo dažnį, tai yra pagal faktiškai išvežamą komunalinių atliekų kiekį. Taip mūsų namo gyventojai išmoko rūšiuoti atliekas, tausoti gamtą, o po šio Tarybos sprendimo paslaugos kaina mums išaugo du kartus, o [dėl to] noras rūšiuoti daug kam praėjo“. Pareiškėjo teigimu, „nors naujas rinkliavos įstatymas įsigaliojęs nuo 2020 m. balandžio 1 d., tačiau UAB „Kauno švara“ komunalines atliekas iš mūsų namo iki šios dienos (2020 m. birželio 9 d.) dar veža kas antrą savaitę (kaip buvo mūsų sutartyje su UAB „Kauno švara“), o pagal naują tvarką turėjo būti vežama du kartus per savaitę, t. y. keturis kartus dažniau, bet mokesčiai paskaičiuoti kaip numatyta pagal planą, o ne faktą.

---

¹ Pareiškėjo vardas ir pavardė Tarnybai žinomi

Pareiškėjo nuomone, Sprendimas diskriminuoja asmenis, kuriems nuosavybės teise priklauso butai daugiabučiuose namuose, socialinės padėties pagrindu.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2020 m. liepos 7 d. raštu Nr. (20)SN-98)S-387 kreipėsi į Kauno rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administraciją, prašydama atsakyti į klausimus, ar Savivaldybė gali patvirtinti skunde nurodytas aplinkybes; dėl kokių priežasčių Metodikoje numatyta skirtinga mokesčių už komunalines atliekas skaičiavimo tvarka individualių namų bei daugiabučių namų butų savininkams; kokiu būdu daugiabučių namų butų savininkai galėtų mokėti už faktiškai sunaudotas atliekas.

Paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją bei įrodymus.

n u s t a t ė:

2020 m. liepos 23 d. Savivaldybės administraciją pateikė raštą Nr. SD-2007, kuriame nurodė, jog kad įgyvendinant teisės aktų, reglamentuojančių komunalinių atliekų tvarkymą, nuostatas, Savivaldybėje nuo 2020 m. balandžio 1 d. įvesta vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš jų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – Vietinė rinkliava). Vietinės rinkliavos dydžiai, jų apskaičiavimo principai nustatyti Savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. TS-69 patvirtintoje Savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir tvarkymą dydžio nustatymo metodikoje ir Savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. TS-71 patvirtintuose vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą Kauno rajono savivaldybėje nuostatuose (toliau – Nuostatai).

Dokumentai, reglamentuojantys Vietinę rinkliavą Savivaldybėje, parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo, Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. DI-857 patvirtintų Minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių (toliau - Taisyklės), Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. DI-150 patvirtinto Nekilnojamojo turto objektų, kurių savininkas arba įgalioti asmenys privalo mokėti nustatytą rinkliavą arba sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sutartį, rūšių sąrašo, nuostatomis.

Vadovaujantis Taisyklių nuostatomis, dvinarė rinkliava susideda iš pastoviosios ir kintamosios dedamųjų.

Pastovioji įmokes dedamoji nustatoma pagal vieną iš šių kintamųjų pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas; nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius; gyventojų skaičius. Savivaldybės kiekvienos kategorijos nekilnojamojo turto objektams gali pasirinkti tik vieną iš aukščiau nurodytų pastoviosios įmokes dedamųjų. Atkreipiamas dėmesys, kad Savivaldybė, tvirtindama Nuostatus, nustatė, kad gyvenamosios paskirties objektams: individualiems namams ir butams, gyventojų naudojamiems garažų ir sodų paskirties objektams, metinis vietinės rinkliavos pastoviosios dalies dydis nustatomas pagal nekilnojamojo turto objektų skaičių.

Vadovaujantis Taisyklių nuostatomis, nustatant kintamąją įmokes dedamąją visų kategorijų nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais, gali būti taikoma viena iš šių kintamųjų pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas; nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius; gyventojų skaičius. Už kiekvienos kategorijos nekilnojamojo turto objektus, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais, mokėtina kintamoji įmokes dalis turi būti išdalyta (apskaičiuota) pagal vieną iš aukščiau nurodytų kintamųjų pasirinktinai. Kauno rajono savivaldybėje, nustatant kintamąją įmokes dedamąją nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais, pasirinkta viena iš galimų dedamųjų - gyventojų skaičius.

Kintamoji įmokes dedamoji - naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnis, vadovaujantis Taisyklėmis, gali būti taikoma tik nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami individualaus naudojimo konteineriais. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Nuostatuose įtvirtinta, kad nustatant kintamąją įmokes dedamąją nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami individualaus naudojimo konteineriais, pasirinkta viena iš galimų dedamųjų - naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnis.

Atkreipiamas dėmesys, kad vietinės rinkliavos dydžiai Savivaldybėje nustatyti tokie, kad iš nekilnojamojo turto objektų savininkų arba jų įgaliotų asmenų surinktomis lėšomis būtų padengtos visos su komunalinių atliekų tvarkymu susijusios pagrįstos sąnaudos, reikalingos komunalinių atliekų tvarkymo paslaugai suteikti. Būtiniosios sąnaudos apskaičiuojamos kaip atskirų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo veiklos (surinkimas, vežimas, naudojimas, šalinimas, šių veiklų organizavimas) ir įmokes administravimo (pavyzdžiui, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus darbuotojų atlyginimų, biuro eksploatavimo, kuro, įmokes apskaičiavimo, sąskaitų išrašymo, įmokų surinkimo sąnaudos), bendrųjų sąnaudų suma.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Iš Tarnyboje gauto Savivaldybės rašto nustatyta, jos komunalinių atliekų išvežimo tvarka įtvirtinta Savivaldybės tarybos nutarimais patvirtintose Metodikoje ir Nuostatuose.

Remiantis Nuostatų 23 punktu, Savivaldybėje Vietinės rinkliavos dydžius, susidedančius iš dviejų dedamųjų – pastoviosios ir kintamosios, tvirtina Savivaldybės taryba:

- pastovioji Vietinės rinkliavos dedamoji nustatoma visiems Savivaldybės nekilnojamojo turto objektų savininkams, nekilnojamojo turto objektų savininkų atstovams, nekilnojamojo turto objektų naudotojams arba kitiems asmenims, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 301 straipsnio 1 dalyje;

- kintamoji Vietinės rinkliavos dedamoji nustatoma Savivaldybės nekilnojamojo turto objektų savininkams, nekilnojamojo turto objektų savininkų atstovams, nekilnojamojo turto objektų naudotojams arba kitiems asmenims, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 301 straipsnio 1 dalyje, kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo ir tvarkymo paslauga.

Pagal Nuostatų 27 punktą, kai naudojamosi individualiais konteneriais, metinis Vietinės rinkliavos kintamos dalies dydis nustatomas šių Nuostatų 1 priede nurodytą kontenerio ištuštinimo kainą padauginus iš naudojamų kontenerių skaičiaus ir numatomo jų ištuštinimo dažnio.

Kai naudojamosi kolektyviniais konteneriais, metinis Vietinės rinkliavos kintamos dalies dydis nustatomas šių Nuostatų 1 priede nurodytą rinkliavos dydį (pasirenkama pagal konkrečią nekilnojamojo turto objektų kategoriją) padauginus iš gyventojų skaičiaus (taikoma gyvenamosios paskirties objektams) (28 p.).

Metodika skirta dvinarės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo principams apibrėžti.

Metodikos 2 punkte nustatyta, jog Metodika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu, Taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausybės nutarimu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. D1–150 „Dėl nekilnojamojo turto objektų, kurių savininkas arba įgalioti asmenys privalo mokėti nustatytą rinkliavą arba sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sutartį, rūšių sąrašo patvirtinimo“.

Pagal Metodikos nuostatas, nustačius komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemos būtinąsias sąnaudas, apskaičiuojamas dvinarės rinkliavos dydis Kauno rajono savivaldybėje (Metodikos 3 p.).

Metodikos 34 punkte nustatyta, jog dvinarė rinkliava susideda iš pastoviosios ir kintamosios dedamųjų. Pastoviąją dvinarės rinkliavos dedamąją moka visi savivaldybės nekilnojamojo turto objektų savininkai arba jų įgalioti asmenys. Kintamąją dvinarės rinkliavos dedamąją moka nekilnojamojo turto objektų savininkai arba jų įgalioti asmenys, kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo ir tvarkymo paslauga.

Pagal Metodikos 1 priedą, tiek individualių namų, tiek butų daugiabučiuose namuose savininkams mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą ir surinkimą pastovioji dalis nustatoma pagal nekilnojamojo turto objektų skaičių vienetais. Tuo tarpu kintamoji mokesčio dalis individualių namų savininkams nustatoma pagal konteinerių skaičių, tūrį, ištuštinimo dažnį, o butų daugiabučiuose namuose savininkams mokesčio kintamoji dalis nustatoma pagal gyventojų skaičių.

Pareiškėjas teigia, jog būtent ši Metodikoje bei Nuostatuose nustatyta skirtinga individualių namų bei butų daugiabučiuose namuose savininkams mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą bei surinkimą kintamosios dalies nustatymo tvarka galimai diskriminuoja butų daugiabučiuose namuose savininkus, lyginant su individualių namų savininkais.

Atkreiptinas dėmesys, jos Savivaldybės tarybos Metodika bei Nuostatai priimti, vadovaujantis aukštesnės teisinės galios teisės aktais, konkrečiai, Atliekų tvarkymo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis Taisyklėmis, kuriose įtvirtinti pagrindiniai mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą bei išvežimą nustatymo principai.

Pagal Taisyklių 24 punktą, pastoviąją įmokos dalį moka visi nekilnojamojo turto objektų savininkai arba jų įgalioti asmenys. Pagal Taisyklų 25 punktą, pastovioji įmokos dedamoji nustatoma pagal vieną iš šių kintamųjų pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas; nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius; gyventojų / darbuotojų skaičius. Savivaldybės kiekvienos kategorijos nekilnojamojo turto objektams gali pasirinkti tik vieną Taisyklių 25 punkte nurodytą pastoviąją įmokos dedamąją (26 p.).

Pagal Taisyklių 29 punktą, kintamąją įmokos dalį moka nekilnojamojo turto objektų savininkai arba jų įgalioti asmenys, kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo paslauga ir atliekų tvarkymo paslauga. Komunalinių atliekų paėmimo paslauga suprantama kaip faktinis mišrių komunalinių atliekų paėmimas iš nekilnojamojo turto objekto savininko. Taisyklių 31 punkte įtvirtinta, jog kintamoji įmokos dedamoji nustatoma pagal vieną iš šių kintamųjų pasirinktinai: naudojamų komunalinių atliekų

konteinerių skaičius ir tūris (dydis); naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnis; atiduodamų komunalinių atliekų svoris. Savivaldybės kiekvienos kategorijos nekilnojamojo turto objektams gali pasirinkti tik vieną Taisyklių 31 punkte nurodytą kintamąją įmokos dedamąją (32 p.).

Taisyklių 33 punkte nustatyta, jog nustatant kintamąją įmokos dedamąją visų kategorijų nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais (tai yra neturi konkrečios kategorijos nekilnojamojo turto objektams priskirtos įrengtos ir (arba) tik tos kategorijos nekilnojamojo turto objektams naudotis skirtos konteinerių aikštelės), gali būti taikoma viena iš šių kintamųjų pasirinktinai: nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas; nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius; gyventojų / darbuotojų skaičius.

Už kiekvienos kategorijos nekilnojamojo turto objektus, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais, mokėtina kintamoji įmokos dalis turi būti išdalyta (apskaičiuota) pagal vieną iš Taisyklių 33 punkte nurodytų kintamųjų pasirinktinai (34 p.).

Taigi Savivaldybės teisės aktais įtvirtinta mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo tvarka yra nustatyta, remiantis Vyriausybės priimtu teisės aktu – Taisyklėmis, pagal kurias mokesčio už komunalines atliekas kintamoji dalis, atsižvelgiant į konteinerių skaičių, dydį, jų ištuštinimo dažnį, gali būti taikoma tik individualių namų savininkams. Tuo tarpu daugiabučių namų savininkams pagal Taisykles toks mokesčio kintamosios dalies apskaičiavimo būdas negali būti taikomas, daugiabučių namų butų savininkams, kurie naudojami kolektyviniais konteineriais, mokesčio kintamoji dalis gali būti savivaldybės pasirinkimu nustatoma, atsižvelgiant į nekilnojamojo turto paskirtį ir plotą; nekilnojamojo turto paskirtį ir objektų skaičių; gyventojų / darbuotojų skaičių. (Taisyklių 33 p.).

Taigi remiantis Taisyklėmis, Savivaldybėje pasirinkta viena iš Taisyklėse leistinų mokesčio kintamosios dalies apskaičiavimo forma – ji apskaičiuojama pagal gyventojų skaičių.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, akivaizdu, jog Savivaldybės nustatyta mokesčio už komunalines paskaičiavimo tvarka priimta, remiantis Vyriausybės pavirtintomis Taisyklėmis bei negali joms prieštarauti.

Pažymėtina, jog lygių galimybių kontrolieriui nėra suteikta kompetencija vertinti Vyriausybės nutarimų atitikimo konstituciniame lygybės principui, tokia teisė numatyta tik Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti Seimo aktai neprieštaruoja Konstitucijai, o Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktai – neprieštaruoja Konstitucijai arba įstatymams.

Taigi dėl Taisyklių galimo prieštaravimo asmenų lygybės principui tarnyboje tyrimas negali būti atliekamas.

Atkreiptinas dėmesys, jog nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų Seimo priimtų aktų, taip pat Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones. Tai įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 106 straipsnio ketvirtojoje dalyje.

Į Konstitucinį Teismą asmenys gali kreiptis, jeigu mano, kad jų konstitucinės teisės ar laisvės yra pažeistos valstybės ar savivaldybės institucijos sprendimu (administraciniu aktu, teismo procesiniu sprendimu, kt.), grindžiamu Konstitucijai prieštaraujančiu įstatymu ar kitu teisės aktu, ir jeigu yra išnaudoję visas kitas veiksmingas teisinės gynybos priemones, t. y. jų klausimas jau buvo išnagrinėtas bendrosios kompetencijos teismuose.

Lygių galimybių įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtinta, jog lygių galimybių kontrolierius priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, jeigu skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 4 dalies nuostatas, jeigu skundo tyrimo metu išaiškėja šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, tyrimas nutraukiamas.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, tyrimas dėl galimos diskriminacijos dėl mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą bei išvežimą nustatymo tvarkos nutrauktinas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 27 straipsnio 12 dalies 3 punktu 29 straipsnio 4 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Skundo Nr. (20)SN-98 tyrimą nutraukti, paaiškėjus, jog skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Savivaldybės administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė